

3. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. Москва: Финансы и статистика, 2000. 496 с.
4. Кутер М.И. Теория бухгалтерского учета: учебн. Москва: Финансы и статистика. 2007. 592 с:
5. Дерев'янку С.І. Облікова політика підприємства: суть та значення. Економічні науки. URL: http://www.rusnauka.com/14.NTP_2007/Economics/21477.doc.htm
6. Хомин П. Я. Атавізм облікових процедур на тлі їхньої уніфікації. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2017. № 862. С. 254-260
7. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней. Москва: Аудит ЮНИТИ, 1996. 638 с.
8. Сопко В.В., Сопко В.В. Бухгалтерський облік – базовий інструмент державної регулювальної політики забезпечення фінансово-економічної стабільності та економічного розвитку. Наукові записки НаУКМА. 2012. Том 133. С. 115-125.

Павелко О., к.е.н, доц.
Національний університет водного
господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Одержання максимальних фінансових результатів представляє собою ключову мету діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта, адже саме фінансові результати уособлюють у собі всі аспекти господарської діяльності: рівень організації виробництва, ефективність системи управління, контролю за рівнем цін, витрат, стан державного регулювання розвитку окремого виду економічної діяльності та ін.

Погіршення ефективності функціонування значної кількості підприємств України вказує на необхідність своєчасного, оперативного, якісного проведення аналізу фінансових результатів. Якщо аналізувати власне будівництво як вид економічної діяльності, то слід відмітити, що загалом у структурі ринку будівельних підприємств за рівнем прибутковості переважають прибуткові підприємства, частка збиткових підприємств щороку зменшується (рис. 1).

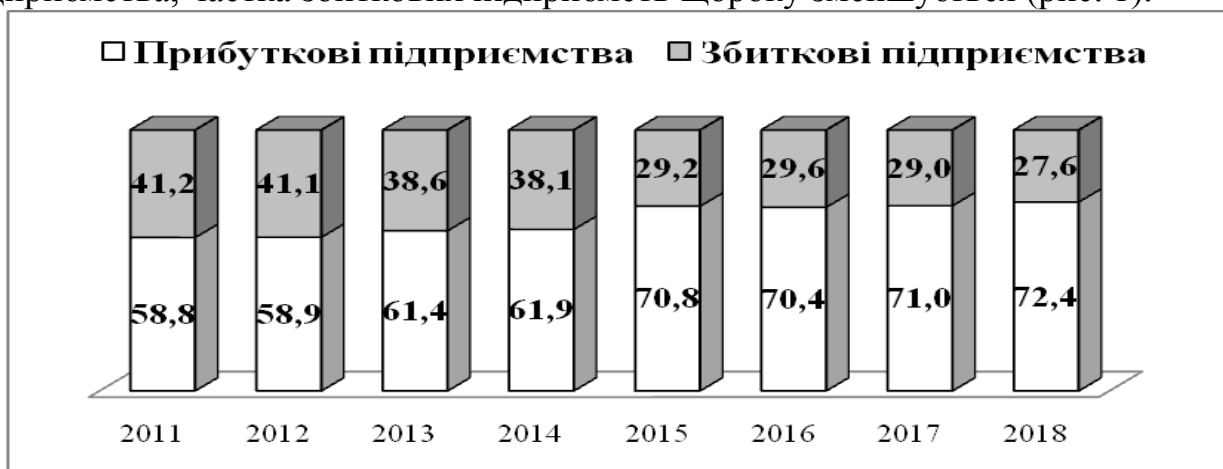

Рис. 1. Структура ринку будівельних підприємств за рівнем їх прибутковості у 2011-2018 рр. (%)*

*Сформовано автором за даними сайту ДССУ (звернення 23.01.2020 р.)

Відтак, частка збиткових підприємств є найменшою у 2018 р. (27,6% проти 72,4%), що свідчить про поліпшення результатів господарювання і підтверджує факт необхідності проведення економічного аналізу фінансових результатів задля подальшої мінімізації кількості збиткових будівельних підприємств.

Дослідженню економічного аналізу фінансових результатів присвячено праці таких науковців, як: Білик М.Д., Болюх М.А., Бурчевський Б.З., Івахненко В.М., Кругляк Б.С., Лазаришина І.Д., Литвин Б.М., Мошенський С.З., Тарасенко Н.В., Савицька Г.В., Стаднюк Т.С., Тринька Л.Я., Чумаченко М.Г. та ін.

Порівняльну характеристику точок зору науковців на алгоритм проведення економічного аналізу фінансових результатів підприємства наведено у табл.1.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика точок зору науковців
на алгоритм проведення економічного аналізу фінансових результатів
підприємства**

№ з/п	Автор, джерело	Алгоритм проведення аналізу фінансових результатів, етапи
1.	Білик М.Д., Притуляк Н.М., Павловська О.В., Невмержицька М.Ю. [1, с. 427–478]	Вертикальний і горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства; факторний аналіз прибутку; аналіз показників рентабельності; факторний аналіз показників рентабельності; система «директ-кост» як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку; аналіз резервів збільшення прибутку.
2.	Купріна Н.М. [2]	Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів; аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності; детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності; аналіз формування чистого прибутку; аналіз рентабельності виробництва.
3.	Литвин Б.М., Стельмах М.В. [3, с. 37–80]	Оцінка динаміки й складу фінансових результатів; факторний аналіз прибутку від операційної діяльності; аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу виробництва та прибутку; аналіз рентабельності підприємства.
4.	Мельник Т.Ю. [4]	Вертикальний і горизонтальний; трендовий аналіз фінансових результатів підприємства.
5.	Мочаліна З.М., Поспелов О. В. [5]	Структурно-динамічний аналіз фінансових результатів, у тому числі доходів та витрат; факторний аналіз фінансових результатів; коефіцієнтний аналіз фінансових результатів; аналіз показників рентабельності.
6.	Парасій-Вергуненко І.М. [6, с. 253]	Аналіз динаміки і виконання плану з прибутку в цілому по підприємству; у розрізі окремих видів діяльності, видів продукції, структурних підрозділів; Факторний аналіз зміни чистого прибутку.
7.	Петришина Н.С. [7]	Вертикальний, горизонтальний та трендовий аналіз фінансових результатів підприємства; аналіз відносних показників (коефіцієнтів), факторний аналіз.
8.	Стаднюк Т.С. [8]	Аналіз доходів і витрат та рентабельності; аналіз фінансових результатів.
9.	Тринька Л.Я., Липчанська О.В. [9, с. 357]	Аналіз формування фінансових результатів за видами діяльності; аналіз формування валового прибутку; Аналіз формування чистого прибутку; Аналіз розподілу та використання прибутку підприємств; Аналіз взаємозв'язку витрат, випуску і прибутку; аналіз рентабельності господарської діяльності.
10.	Чмутова В.П. [10, с. 66–69]	Аналіз показників фінансових результатів за видами їх діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна) в їх динаміці та їх структури; фактори, які призвели до змін показників фінансових результатів.
11.	Яріш П.М., Касьянова Ю.В. [11]	Математико-статистичні методи дослідження фінансових результатів: економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень; CVP-аналіз і концепція фінансового важеля.

Таким чином, дослідивши етапи аналізу фінансових результатів діяльності підприємств, запропонованих різноманітними науковцями, можна констатувати, що нині не існує єдиної позиції щодо аналізу фінансових результатів. Однак більшість науковців дотримується тієї думки, що слід проводити вертикальний і горизонтальний аналіз фінансових результатів, а також аналізувати показники рентабельності. Окремі вчені наголошують на доцільності проведення факторного аналізу [1; 3; 5], інші – на застосуванні CVP-аналізу [11].

CVP-аналіз (cost - volume - profit або витрати - обсяг - прибуток) – це маржинальний аналіз, що направлений на виявлення оптимальних пропорцій між витратами, ціною і обсягом реалізації, що дозволяє визначити для кожної конкретної ситуації обсяг реалізації, що забезпечує беззбиткову діяльність. Ключовими показниками при цьому є: змінні витрати; постійні витрати; маржинальний дохід; критичний обсяг виробництва (пори́г рентабельності, точка беззбитковості); запас фінансової міцності; ефект виробничого (операційного) важеля. Використання даного виду аналізу є досить трудомістким і не завжди можливим, оскільки потребує низку показників, які не завжди підлягають обчисленню.

В цілому складність і різноманітність методик залежить безпосередньо від рівня управління: нижчий за ієрархією рівень управління застосовує зазвичай більш спрощені методики аналізу і меншу кількість його етапів, і навпаки, чим вищий рівень управління, тим більш досконалі методики аналізу фінансових результатів будуть застосовуватися. Належним чином обрана методика аналізу фінансових результатів може слугувати підґрунтям для отримання реальних, об'єктивних показників, використовуючи які уможливиться максимально ефективно використання наявного підприємницького потенціалу і одержання високих значень прибутку за звітний період.

Використана література:

1. Білик М. Д., Павловська О. В., Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька Фінансовий аналіз: навч. посіб. К: КНЕУ, 2014. 592 с.
2. Купріна Н.М. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект // *Економіка харчової промисловості*. Том 10, Вип. 4. 2018. С. 159-162.
3. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: «Хай-Тек Прес», 2013. 336 с.
4. Мельник Т.Ю. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства // *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23). Ч. 2. С. 63–68.
5. Мочаліна З.М. Поспелов О.В. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів // *Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст»*. 2011. № 98. С. 221–227.
6. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз господарської діяльності: підручник; за ред.. Л.М. Кіндрацької. К.:КНЕУ, 2016. 629 с.
7. Петришина Н.С., Кнець Ю.О. Методичні основи аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства // *Наука й економіка*. 2014. № 2 (34). С. 52-54.
8. Стаднюк Т.С. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств // *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. № 1. С. 127-132.

9. Тринька Л.Я., Липчанська О.В. Економічний аналіз: навч.-метод. пос. К.: Алерта, 2013. 568 с.

10. Чмутова В. П. Методические подходы к статистической оценке финансовых результатов деятельности предприятия // *Вісник*. 2001. № 1(17). С.66-69.

11. Яріш П.М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій // *Управління розвитком*. 2015. № 4(144). С. 159-162.

Поляк К., к.е.н., доц.
Рівненський державний
гуманітарний університет,
м. Рівне, Україна

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Система економічного аналізу господарської діяльності підприємства є особливою складовою формування інформаційного простору управління, адже має практичну спрямованість щодо удосконалення його методів. Особливу цінність вона має у випадку надзвичайних ситуацій, тобто «порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом або іншими чинниками, що призвело (може призвести) до загибелі людей та/або значних матеріальних втрат» [1].

Аналітичне забезпечення управління господарською діяльністю підприємства в умовах надзвичайних ситуацій має надати оцінку впливу їх наслідків на окремі об'єкти управління. Сучасні методики економічного аналізу не дозволяють оцінити вплив надзвичайних ситуацій на показник техніко-економічного аналізу, а отже, сформована інформація на основі існуючих підходів не повною мірою окреслює стан господарської діяльності.

Саме тому актуалізується питання розробки методичних положень економічного аналізу оцінки впливу наслідків надзвичайних ситуацій на фінансово-економічний стан підприємства. Це пов'язано з тим, що «переконливість його дії у гармонізації суспільних, корпоративних та особистих інтересів є незаперечною» [2, с. 172]. Крім того, система економічного аналізу дозволяє управляти як наслідками, так і їх причинами. Неврахування впливу наслідків надзвичайних ситуацій на результуючі показники економічного аналізу фактично знижує якість інформаційного забезпечення управління господарською діяльністю.

Виконання існуючих та нових завдань системи управління господарською діяльністю є можливим, адже економічний аналіз має ряд особливостей в системі управління. Так, специфікою економічного аналізу господарської діяльності підприємств є те, що дана підсистема управління є вищим рівнем формування інформаційного простору прийняття рішень, адже дозволяє: ідентифікувати взаємозв'язки між різними процесами господарської діяльності підприємства, фактично, змоделювати всю сукупність господарських операцій та вплив на неї